

Vedr. udkast til Lov om ændring af lov om vejledning om valg af uddannelse og erhverv og forskellige andre love.

Høringssvar fra undervisere på Diplomuddannelsen i Uddannelses- og Erhvervsvejledning (DUE)

Vejledningens strategiske betydning for opnåelse af målene i livslang læring strategierne, fremgår blandt andet af Verdensbankens og OECD's tværnationale undersøgelser af denne. I OECD's evalueringsrapport, peges der på nogle af svaghederne i den danske vejledningsindsats, som menes at knytte sig til, at vejlederne er svagt professionaliserede og at vejledningssystemet er for indad skuende og snævert rettet mod fragmenterede dele af unges karriereforløb (fx gennemførelse af et specifikt uddannelsesforløb). Desuden konkluderes det, at karriereperspektivet generelt er fraværende i den vejledning som tilbydes i uddannelsessystemet og at den ikke adresserer behovet for at relatere vejledningen til arbejdslivets verden.

Desværre bidrager reformen af vejledningsområdet i 2004 til en række kunstige opsplitninger af vejledningen i relation til unge og uddannelse (etablering af UU – centrene), gennemførelse (snævert rettet mod et specifikt uddannelsesforløb) og unges studier (etablering af Studievalg). Nærværende lovforslag ses at fastholde denne fragmentering af vejledningssystemet, og det snævre indholdsmæssige fokus på afgrænsede dele af menneskers karriereforløb, fx i forhold til forskellige livsfaser (ung/voksen) og til problematikker der kan knytte sig hertil (gennemførelse af et uddannelsesforløb). Dette mener vi kan gøre det vanskeligt – hvis ikke umuligt – at fastholde karriereperspektivet i et sammenhængende tilbud om vejledning til alle, sådan som det fx fremgår af målsætningen i Resolution om Livslang Vejledning (2008).

I Regeringens Globaliseringsoplæg fra 2006, lægges der vægt på at alle unge skal have et kvalificeret grundlag for at vælge uddannelse og at dette skal sikres gennem tilbud om professionel vejledning. I tråd med OECD's undersøgelse konstateres det også hér, at vejledningen: fortsat ikke er tilstrækkelig professionel og at der er behov for at styrke vejledernes uddannelse. Vi finder det uheldigt, at der nu lægges op til den tredje gennemgribende ændring af vejledningens regelgrundlag på blot 6 år, og vi mener ikke, at de initiativer der her lægges frem bidrager til den ønskede professionalisering. Vi finder det desuden betænkeligt at forslaget begrundes i evalueringer som er gennemført af vejledningsinitiativer, som endnu ikke har haft tid til at blive fuldt implementeret (fx Rambøll, 2008). For eksempel, er det under 100 personer som, på landsplan, har afsluttet diplomuddannelsen i uddannelses- og erhvervsvejledning som blev indført ved reformen i 2004. Derfor findes der p.t. ikke et statistisk grundlag for at evaluere om en eventuel professionalisering af det samlede vejlederkorps, faktisk kunne have haft en effekt.

Gennem fjernelse af bekendtgørelsen om gennemførelsesvejledning og en reduktion i taxametret på 35 mio. kr., er der lagt op til at afskaffe uddannelsesinstitutionernes vejledning og til at fjerne uddannelseskravet til de personalegrupper, som fremover tænkes at varetage vejledningen af de svageste grupper af unge – fx de unge som ikke vurderes at være uddannelsesparate. Vi mener at lovforslaget er udtryk for en sammenblanding af problemstillinger, som rettelig "bør" mange forskellige steder og som fx kan udspringe af praktikpladssituationen, eller af elevers manglende faglige færdigheder; behov for særlige pædagogiske/didaktiske tiltag, eller vanskeligheder med at træffe et karrierevalg. Derfor finder vi det bekymrende, at der fx peges på mentorordninger som universalløsning, og at disse indføres uden at der eksisterer et fagligt eller metodisk grundlag for disse og/eller overvejelser over, hvad der netop kvalificerer mentorer til at tage sig af de mest udsatte unge (kvalifikationskrav, funktionsbeskrivelse o. lign.).

Uddannelsesinstitutionernes vejledningsindsats har formodentlig haft stor betydning for, at mange unge og voksne i dag gennemfører en uddannelse og for at mange også vælger at videreudanne sig. Det er vores

opfattelse at gennemførelsesvejledningen, gennem dennes fokus på elevens personlige mål og på de karriereperspektiver som forskellige uddannelsesforløb åbner op for, potentielt kan spille en stor og afgørende rolle for elevens motivation og vedholdenhed. Men at reducere og omdanne vejledning til blive en del af en såkaldt fastholdelsesindsats, er udtryk for en sørgelig og devaluerende omskrivning af den store indsats som uddannelsesinstitutionernes vejledere har ydet gennem det seneste halve århundrede - ikke mindst i relation til de svageste unge.

Regeringens ønske om at gennemføre uddannelsespligt for unge under 18 år, mener vi ikke hører hjemme i en lov om uddannelses- og erhvervsvejledning. Vi mener at forslaget er udtryk for en uheldig sammenblanding af regelstyring og at de myndighedsopgaver som knytter sig til administration af denne nye pligt, kan bidrage til at fjerne fokus fra vejledningsopgaven. Vi mener at opgaver som knytter an til overvågning, kontrol og registrering af de unge er uforenelige med opbyggelsen af det tillidsforhold mellem vejleder og vejledte, som vi anser for at være en forudsætning for etablering af en vejledningsrelation. Vi savner desuden debat om dette forslags konsekvenser for uddannelsesinstitutionerne og for de unges frie valg. Vi er desuden bekymrede over den øgede registrering og samkøring af data, som lovforslaget lægger op til - ikke mindst i forhold til den påtænkte registrering af alle borgere mellem 18 og 30 år. Forslaget kan tolkes som et brud med tidligere gældende forvaltningsretlige principper, der blandt andet tog afsæt i at myndigheders ret til at indhente og/eller videregive personoplysninger, var knyttet til disses relevans i forhold til en specifik myndighedsafgørelse. Vi savner en debat om de retslige konsekvenser af dette forslag og af den betydning det kan få at pålægge vejledningssystemet yderligere administrative opgaver.

Endelig finder vi forslaget om indførelse af vurdering af unges uddannelsesparathed problematisk, ikke mindst fordi der hér ikke skelnes mellem vurderinger på baggrund af specifikke optagelseskrav og generelle vurderinger af uddannelsesparathed (som der desuden ikke findes nogen definition på!). I 1923 oprettede man det første Psykotekniske Institut i Danmark, hvis hovedopgave det var, som det lød, "at forebygge, at ungdommen begik fejlgreb, når den fremtidige livsstilling skulle vælges". Igennem et par årtier gennemførtes de såkaldte "duelighedsprøver", som havde til hensigt at vurdere om den unge egnede sig til at indtræde i en bestemt branche. Disse blev imidlertid afskaffet, blandt andet fordi det aldrig lykkedes at udvikle metoder, som faktisk kunne bidrage til at forudse unges uddannelsesadfærd (fx om de kunne gennemføre en uddannelse). Eksempelvis konkluderede en af datidens undersøgelser, at de unge som "dumpede" til duelighedsprøverne, ofte var nogle af dem som klarede sig bedst i de uddannelser, som de var testet i forhold til.

Dengang som nu, findes der ingen videnskabelige undersøgelser der understøtter ideen om at vejledere - eller andre faggrupper for den sags skyld - kan forudse børn og unges fremtidige (uddannelses-) adfærd. Der er derfor heller ikke udviklet et metodisk grundlag, hvorpå vejledere kan "kigge i krystalkuglen" og forudse om en ung kan gennemføre en uddannelse. Vi mener derfor, at der er en overhængende risiko for at forslaget kan medvirke til at vejledere henvises til at begive sig af med subjektive vurderinger, eller "gæt", fordi de reelt ikke har forudsætninger for at vurdere, det som de bliver bedt om at vurdere. Sammenholdt med den påtænkte uddannelsespligt, og de uddannelsespolitiske mål som er blevet rammesættende for kvalitetsvurdering af vejledningsindsatsen (fx at få flest muligt unge i gang med en uddannelse) mener vi, samlet set, at der med disse forslag er en stor risiko for, at man kommer til at gentage de fejltagelser man gjorde i de Psykotekniske Institutter, ved at tildele vejlederne vurderende, sorterende og dirigerende funktioner.

Lis Boysen, Lisbeth Højdal
Lene Poulsen og Helle Toft